

દુર્ગા પૂજા: શક્તિ અને ભક્તિનો સંગમ

દુર્ગા પૂજા એ માત્ર એક તહેવાર નથી, પરંતુ તે શક્તિ, ભક્તિ અને ભવ્યતાનો અદ્ભુત સંગમ છે. ભારતના વિવિધ પ્રદેશોમાં આ તહેવાર ધામધૂમથી ઉજવાય છે, પરંતુ પશ્ચિમ બંગાળમાં તેની ઉજવણીનું એક આગવું જ મહત્વ અને માહાત્મ્ય છે. નવરાત્રિના નવ દિવસ દરમિયાન મા દુર્ગાના નવ સ્વરૂપોની પૂજા થાય છે અને દસમા દિવસે વિજયા દશમીના પાવન અવસરે મહિષાસુરનો વધ કરીને માતાએ વિજય પ્રાપ્ત કર્યો તેની ઉજવણી કરવામાં આવે છે. આ તહેવાર અનિષ્ટ પર સારાનો, અધર્મ પર ધર્મનો અને અસત્ય પર સત્યના વિજયનું પ્રતીક છે.

તહેવારનું મહત્ત્વ

દુર્ગા પૂજાનો તહેવાર ખાસ કરીને શક્તિની ઉપાસના પર કેન્દ્રિત છે. શક્તિ એટલે સ્ત્રી શક્તિ, જે સૃષ્ટિનું સર્જન, સંરક્ષણ અને સંહાર કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે. આ તહેવાર સમાજને એ યાદ અપાવે છે કે નારી શક્તિ કેટલી મહાન છે. આ ઉપરાંત, દુર્ગા પૂજા એ કૃષિ અને પ્રકૃતિ સાથે પણ સંકળાયેલો તહેવાર છે. પાનખર ઋતુમાં જ્યારે ખેતરોમાં પાક લહેરાતો હોય છે, ત્યારે આ તહેવારની ઉજવણી થાય છે, જે સમૃદ્ધિ અને ખુશીનું પ્રતીક છે.

ઉજવણીનો માહોલ

દુર્ગા પૂજાની તૈયારીઓ મહિનાઓ પહેલાંથી જ શરૂ થઈ જાય છે. શહેરો અને ગામડાઓમાં ભવ્ય પંડાલ (મંડપ) ઊભા કરવામાં આવે છે, જ્યાં માતા દુર્ગાની સુંદર

પ્રતિમાઓ સ્થાપિત થાય છે. આ પંડાલોને વિવિધ થીમ અને કલાત્મક રીતે શણગારવામાં આવે છે, જે કલા અને સંસ્કૃતિનો અનોખો નમૂનો રજૂ કરે છે. કલાકારો દ્વારા માતા દુર્ગાની મૂર્તિઓ શ્રદ્ધાપૂર્વક બનાવવામાં આવે છે, જેમાં સિંહ પર સવાર થયેલાં મા દુર્ગા, તેમની સાથે સરસ્વતી, લક્ષ્મી, કાર્તિક અને ગણેશની મૂર્તિઓ પણ હોય છે.

નવરાત્રિના દિવસો દરમિયાન પંડાલોમાં ભક્તોની ભીડ જોવા મળે છે. સવાર-સાંજ આરતી, ભજનો અને સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમોનું આયોજન થાય છે. ભક્તો નવા વસ્ત્રો પહેરીને માતાના દર્શન કરવા આવે છે અને પોતાની મનોકામનાઓ પૂર્ણ કરવા માટે પ્રાર્થના કરે છે. આ તહેવાર દરમિયાન લોકો એકબીજાના ઘરે જાય છે, મિત્રો અને સગાં-સંબંધીઓને મળે છે અને મિષ્ટાન્ન વહેંચે છે. આ સમયગાળો સામાજિક મેળાવડા અને ભાઈચારાની ભાવનાને વધુ મજબૂત બનાવે છે.

વિસર્જન અને વિજય

દુર્ગા પૂજાનો અંત વિજયા દશમીના દિવસે થાય છે, જેને દશેરા તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે. આ દિવસે માતા દુર્ગાની મૂર્તિઓનું ભવ્ય સરઘસ કાઢવામાં આવે છે અને નદી કે તળાવમાં વિસર્જન કરવામાં આવે છે. આ વિસર્જન એ પ્રતીક છે કે મૂર્તિ એ ભૌતિક રૂપ છે, જ્યારે માતાની શક્તિ હંમેશા અવિનાશી છે. વિસર્જન પછી લોકો 'શુભો વિજયા' કહીને એકબીજાને અભિનંદન પાઠવે છે, જેનો અર્થ થાય છે 'વિજયની શુભકામનાઓ'.

દુર્ગા પૂજા એ માત્ર ધાર્મિક તહેવાર નથી, પરંતુ તે આપણી સંસ્કૃતિ અને પરંપરાઓનો અરીસો છે. તે આપણને શક્તિ, હિંમત અને ભક્તિનો સંદેશ આપે છે. આ તહેવાર સમાજમાં આનંદ, ઉત્સાહ અને એકતાની ભાવનાનો સંચાર કરે છે અને જીવનમાં હંમેશા સકારાત્મકતા સાથે આગળ વધવાની પ્રેરણા આપે છે.